

Geachte leden van de Kamercommissie SWZ,

Namens het bestuur van de Vereniging Pensioengerechtigden Notariaat wend ik mij met het volgende tot u.

Onze vereniging, gevestigd in Den Haag, opgericht teneinde van het in het Wetsontwerp toekomst pensioenen(Wtp) voorgestelde hoorrecht door de pensioengerechtigden in het notariaat. Wij voldoen ruimschoots aan de in het Wetsontwerp beoogde criteria.

Daarmee vertegenwoordigen wij circa 5300 pensioengerechtigden.

Zoals u bekend is, houden (kandidaat-)notarissen en medewerkers in onze beroepsgroep zich bezig met diverse rechtsgebieden, waaronder het Burgerlijk Recht en in het bijzonder met verdeling en toedeling van gemeenschappelijk vermogen.

Het is mede vanuit deze expertise en invalshoek - én als belanghebbenden - dat het Wetsontwerp Wtp, de Memorie van Toelichting, het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State en de verslagen van de hoorzittingen, kritisch is bekeken.

Daartoe hebben wij een notitie opgesteld die als bijlage aan dit e-mail bericht is gehecht.

Samengevat komt de inhoud hiervan op het volgende neer:

- werkgevers, die noch juridisch- noch economisch eigenaar zijn van het pensioenvermogen dienen niet aan de verdeeltafel van dat vermogen aan te zitten
- de rechtsgang ter bescherming van de economische eigendomsrechten van deelnemers en pensioengerechtigden is onvoldoende in het Wetsontwerp geborgd
- ook de ongeschreven regels van rechtvaardigheid brengen met zich mee dat het niet aangaat, dat derden, in casu werkgevers over eigendomsrechten van deelnemers en pensioengerechtigden beslissen.

Wij verzoeken u onze notitie en het bovenstaande in uw overwegingen en besluitvorming te betrekken.

Hoogachtend,

N.P.C. van Wijk, secretaris

Per email verzonden op 4 juli 2022

VERENIGING PENSIOENGERECHTIGDEN NOTARIAAT

DE WETGEVER DREIGT DE WETTELIJKE BEPALINGEN OMTRENT VERDELING VAN GEMEENSCHAPPELIJKE EIGENDOM TE NEGEREN

1. In het Wetsontwerp Wet toekomst pensioenen bevinden zich fundamentele weeffouten.
2. Pensioenfondsen beheren vermogen dat bijeengebracht is ter dekking van de rechten en aanspraken van de pensioengerechtigden. Hiertoe behoren de actieve deelnemers, de slapers, de weduwen en wezen en de gepensioneerden, hierna gezamenlijk genoemd: pensioengerechtigden. Verder heeft niemand enig recht op het pensioenvermogen.
3. Per pensioenfonds zijn de pensioengerechtigden gezamenlijk gerechtigd tot het totale pensioenvermogen en dat vormt een onverdeeldheid die in het nieuwe systeem moet worden ingebracht en verdeeld in de nieuwe systematiek, waarbij iedere pensioengerechtigde zijn eigen persoonlijke pensioenvermogen krijgt toebedeeld. Het Wetsontwerp hanteert voor die inbreng, waardeoverdracht en toedeling, het werkwoord ‘invaren’¹, hetgeen niets anders is dan een synoniem van ‘boedel verdelen’.
4. M. Heemskerk schrijft in zijn Handboek Pensioenrecht¹: ‘zowel het EHRM als de Hoge Raad oordeelt dat pensioen een eigendomsrecht vormt volgens het Eerste Protocol EVRM². Een pensioenaanspraak is een zelfstandig (voorwaardelijk) vermogensrecht, aldus de Hoge Raad’.³ Dit betekent dat pensioen in economische zin eigendom is van de pensioengerechtigde, vatbaar voor eigendomsoverdracht en derhalve ook voor verdeling.
5. Op iedere verdeling van een onverdeeldheid zijn de bepalingen van Boek 3 Titel 7 *Gemeenschap*, artikel 166 e.v. Burgerlijk Wetboek van toepassing⁴. Bij de debatten rondom de invoering van Boek 3 BW is destijds veel aandacht besteed aan definiëring van een juiste begripsbepaling wat nu een verdeling is. De essentie van die discussie vindt zijn grondslag in twee vragen:
  - is *goedkeuring of toestemming* van alle deelgenoten vereist?, of
  - is *volledige medewerking* van alle deelgenoten vereist?Vrijwel alle schrijvers, waaronder, de grondleggers van het Nieuw Burgerlijk Wetboek E.M. Meijers en J. Eggens, waren het er destijds over eens dat: *medewerking van alle deelgenoten*, voor een rechtsgeldige verdeling vereist is. De richtinggevende dissertatie van W.M. Kleyn geeft hierover uitgebreid overzicht⁵.
6. Bij iedere verdeling van een gemeenschap, zoals bijvoorbeeld bij verdeling van een

¹ M.Heemskerk, *Pensioenrecht*, Den Haag: Boom Juridisch 2020, p. 259

² HR 20 maart 2009, ECLI:NL:HR:2009:BG9951, NJ 2009/233;EHRM 20 juni 2002, EHRC 2002/67

³ HR 3 februari 2012, ECLI:NL:PHR:BT8462, JAR 2012/70(r.o. 3.6)

⁴ Artikel 3: 166 lid 1 BW luidt: Gemeenschap is aanwezig , wanneer een of meer goederen toebehoren aan aan twee of meer deelgenoten gezamenlijk.

⁵ W.M. Kleyn, *DE BOEDELSCHEIDING*, diss. Leiden: N.V Uitgeversmaatschappij S. Gouda Quint – D. Brouwer en Zoon, Arnhem, 1969; p. 6 e.v.

erfenis, zitten alleen deelgerechtigden, de betrokken erfgenamen aan de verdeeltafel en niemand anders.

7. Op grond van de tekst in de MvT, die hiervoor in voetnoot 1 is geciteerd, behoort het verzoek van de werkgever tot waardeoverdracht en het besluit van de sociale partners of zij die waarde van pensioenaanspraken en pensioenrechten willen inbrengen, tot de obligatoire fase van de verdeling. Het betrokken Pensioenfonds zorgt – indien sociale partners het eens zijn - daarna voor uitvoering van die verdelingsovereenkomst.

8. Blijkens het Wetsontwerp en de MvT zouden dus alleen sociale partners, werkgevers en werknemers aan de verdeeltafel zitten. Werknemers, als deelnemers van het volste recht als deelgenoot, aan die tafel een stoel te bezetten.

Werkgevers daarentegen, horen daar niet thuis, immers, zij zijn:

- noch juridisch eigenaar
- noch economisch eigenaar
- noch beheerder van het pensioenvermogen
- noch op andere wijze deelgerechtigd in het pensioenvermogen

Het valt op dat noch de MvT en de Raad van State in het advies van de Afdeling advisering van 30 maart 2022, noch pensioenrecht deskundigen, aan het vorenstaande overwegingen hebben gewijd.

9. Het in het huidige Wetsontwerp geformuleerde hoorrecht voor pensioengerechtigden - die zich via een rechtspersoon georganiseerd hebben - is niets anders dan een lege huls, die niet alleen in geen enkele zeggenschap resulteert, maar in strijd is met het fundamentele wettelijke beginsel van actieve medewerking en overeenstemming over de verdeling en toedeling aan iedere betrokken deelgenoot.

Noch uit het Wetsontwerp zelf, noch uit de MvT blijkt van een adequate rechtsgang ter bescherming van de rechten van de deelgenoten.

10. In dat verband rijst de vraag, op welke rechtsgronden de Minister gemeend heeft in dit nieuwe Wetsontwerp het bezwaarrecht, zoals dat thans in artikel 83 van de huidige Pensioenwet bij waardeoverdracht is geformuleerd, expliciet te ontnemen? De MvT vermeldt slechts overwegingen van praktische aard.

11. De Brits/Russische politiek filosoof Isaiah Berlin zegt in zijn fameuze oratie in Oxford: “ Twee opvattingen van VRIJHEID”:

“ik wil het instrument zijn van mijn eigen-, niet van andermans wilshandelingen”,⁶

met andere woorden:

deelnemers en pensioengerechtigden mogen in deze nieuwe wet niet van subject tot object - waarover derden (mede)beslissen - worden gedegradeerd.

Anders is hier hun (positieve) vrijheid in het geding.

12 Deze onrechtvaardigheid en fundamentele weeffouten moeten worden gecorrigeerd, immers:
NIET WERKGEVERS, MAAR DEELNEMERS EN PENSIOENGERECHTIGDEN DIENEN TE GAAN OVER INVAREN (BOEDEL VERDELEN)

Namens de Vereniging van Pensioengerechtigden Notariaat,
Niek van Wijk, secretaris, Juli 2022

---

⁶ Isaiah Berlin, *Twee opvattingen van VRIJHEID*, oratie Oxford UK, 1958, vertaling reeks Kleine Klassieken, Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2015; p. 25.